

References

1. Aktual'nye problemy muzykal'nogo obrazovaniya: temat. sb. naukovykh trudiv [Actual problems of musical education: topic. Sat scientific works] / Kiev Conservatory them. PI Tchaikovsky // Ch. editor I.D. Besghin, K.-1990, 144 p.
2. Astakhov, A.I., 1986. Vospytanye tvorchestvom [Educational Creativity]: A Book for a Teacher. / A.I. Astakhov // - Moscow: Enlightenment, - 157 pp.
3. Vasylenko, K.Yu., 1981. Ukraynysky narodny tanets. [Ukrainian folk dance] / K. Yu Vasilenko // - Moscow: Art. - 160 p.
4. Gelscher Stefan Kontseptsiiyi ta ideyi v khoreohrafiyi [Concepts and ideas in choreography] [Electronic resource] - Access mode: <http://europe.newsru.ua/article/17101774>.
5. Pasyutinskaya, V., 1985. Volshebnyy myr tantsa [The Magic World of Dance] / V. Pasyutinskaya. - M.: Enlightenment, - 221 pp.
6. Stanishevsky, Y., 1997. Tanets' v mentaliteti natsiyi [Dance in the mentality of the nation] / Y. Stanishevsky // Music. - No. 3. - May-June. - P. 21-22.

В статті розглядається багатогранність аспектів історичного становлення хореографічного мистецтва. Акцентовано, що в відповідності з вимогами часу, засобами хореографічного мистецтва, повинні бути створені умови для виникнення у молодіжності прагнення до творчості, бажання жити в гармонії з оточуючим світом. При цьому вчитель хореографії повинен стимулювати особисті досягнення вихованців, формувати в них прагнення до творчої самореалізації, самовираження. Доведено, що переходячи від виконавця до артиста, з покоління в покоління, з однієї місцевості в іншу, народний танець поглиблюється, досягаючи в ряді випадків високого художнього рівня, віртуозної техніки. У кожного народу склалися свої танцювальні традиції, пластична мова, особлива координація рухів, прийоми співвідношення руху з музикою.

Ключові слова: танець, хореографія, мистецтво, вчитель хореографії, народно-сценічний танець.

The multifaceted aspects of the historical formation of choreographic art have been considered in the article. Attention is drawn to the fact that, in accordance with the requirements of the time, the means of choreographic art must create conditions for emergence of young people the desire for creativity, the desire to live in harmony with the outside world. In this case, the teacher of choreography should stimulate the personal achievements of the pupils, to form their aspiration for creative self-realization, self-disclosure. It is proved that moving from an artist to an artist, from generation to generation, from one locality to another, folk dance is enriched, reaching in some cases a high artistic level, virtuoso technique. Every nation has its own dance traditions, plastic language, special coordination of movements, receptions of the ratio of movement from music. Choreography is an art that exists in time and space, one of the genres of art has enormous opportunities for educational influence. Combining music and dance, choreography, thanks to its special plasticity and expressiveness, is capable of excite and embarrass people. The character of the gestures and movements transmits various shades of human feelings - from joy, capture, passion to sorrow, sorrow and suffering. The aim of the article: to investigate the historical context of the formation of choreographic art. Research results can be used in the educational process of universities, colleges of culture and arts and art schools. The topicality is that the integration processes of Ukrainian choreographic art to the European cultural space, the interaction and mutual influence of different genres and types of national artistic culture with identical phenomena of world culture are becoming of particular importance today, moving from the periphery to the center of scientific interests of scholars and requiring a thorough study. The practical value is that the results of this work can be used in the process of preparing future teachers of choreography from a theoretical and practical point of view.

Key words: dance, choreography, art, choreography teacher, folk dance.

УДК 378.091.3-048.78

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-33-35

Молнар Тетяна Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Микулянинець Ангеліна Василівна,
студент,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

У статті порушується питання компетентнісного підходу в освіті. На основі аналізу наукової літератури визначено стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії і практиці; окреслено теоретико-методологічні засади компетентнісно орієнтованої освіти; узагальнено погляди науковців щодо трактування понять «підхід», «компетентнісний підхід», «компетенція», «компетентність» у світлі сучасної освітньої парадигми, визначено сутнісний зміст, взаємозв'язки та характер цих понять; акцентовано увагу на важливості компетентнісного підходу у підготовці майбутнього вчителя початкових класів.

Ключові слова: підхід, компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, майбутній учитель початкових класів, професійна підготовка, освітня парадигма.

Постановка проблеми. До пріоритетних напрямів розвитку суспільства нового тисячоліття належить модернізація системи вищої освіти України відповідно до національних потреб і тенденцій євроінтеграції з метою удосконалення професійної підготовки фахівців, здатних компетентно виконувати багатofункціональну педагогічну діяльність. З огляду на це, основною метою вищої освіти є підготовка кваліфікованого педагога відповідного рівня та профілю, конкурентоздатного на ринку праці, компетентного, який вільно володіє професією та орієнтується в суміжних галузях діяльності, готового до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Одним

із шляхів вирішення вказаної проблеми є оновлення вищої освіти, перенесення уваги з процесу навчання на його результат, орієнтація змісту й організації навчання на компетентнісний підхід і пошук ефективних механізмів його запровадження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретико-методологічних засад компетентнісного підходу здійснювали В. Байденко, Н. Бібік, Е. Зеєр, І. Зимня, А. Маркова, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський. Питання запровадження цього підходу у професійну підготовку фахівців вивчали А. Алексюк, В. Бондар, В. Євдокимов, В. Олійник, В. Сидоренко; шляхи модернізації освіти на компетентнісній основі

розроблялися Б. Гершунським, Б. Ельконіним, Н. Кузьміною, А. Марковою, В. Шадриковим; окремі аспекти компетентнісного підходу у системі вищої освіти розглядалися у роботах П. Бачинського, Н. Дворнікової, Л. Коваль, О. Локшиної, С. Сисоевої, О. Ситник, Г. Терещук, Н. Фоменко та ін.

Мета статті: на основі аналізу психолого-педагогічної літератури уточнити сутність та зміст основних дефініцій компетентнісного підходу, окреслити теоретико-методологічні засади компетентнісно орієнтованої освіти.

Результати дослідження. Розв'язання нових завдань, які постають перед системою вищої освіти, висуває проблему якісної підготовки фахівців як одну з пріоритетних. Необхідність вирішення цієї проблеми актуалізує ідею компетентнісного підходу до професійної підготовки вчителя, відкриваючи, на нашу думку, нові можливості для обрання саме компетентнісної парадигми як підґрунтя для підвищення якості освіти, забезпечення системності професійної підготовки студентів, формування їхньої готовності успішно виконувати професійні функції.

Компетентнісний підхід має інноваційний характер. Загальною ідеєю компетентнісного підходу є компетентнісно орієнтована освіта, яка спрямована на комплексне засвоєння знань та способів практичної діяльності, завдяки яким людина успішно реалізує себе в різних галузях життєдіяльності.

Перехід на компетентнісно орієнтовану підготовку у вищій освіті розглядається в двох аспектах. По-перше, відбувається модернізація змісту професійної освіти, що передбачає його відбір і структурування з одночасним визначенням результативного складника освітнього процесу – набуття студентами компетентностей. По-друге, постає потреба навчити майбутніх фахівців ключовим та предметним компетентностям.

Компетентнісний підхід як напрям модернізації освіти не зводиться до знаннево-орієнтованого компонента, а передбачає набуття цілісного досвіду вирішення життєвих проблем, виконання ключових функцій, соціальних ролей, вияв компетентцій. Компетентнісний підхід зумовлює не інформованість студента, а розвиток умінь вирішувати проблеми, які виникають у життєвих ситуаціях.

Взагалі, поняття «*підхід*» у загальному розумінні означає сукупність різноманітних засобів та прийомів, які діють певним чином на когось. У науковому розумінні поняття «*підхід*» тлумачиться як вихідна позиція, що складає основу дослідницької діяльності. Це орієнтує людину на постійне професійне й особистісне самовдосконалення, самостійний пошук нових знань, розвиток необхідних умінь та навичок [2].

У науково-педагогічній літературі немає однотайного підходу до розуміння поняття «*компетентнісний підхід в освіті*». Академік Національної академії педагогічних наук України, доктор педагогічних наук, професор О. Савченко компетентнісний підхід до навчання сформулювала у вигляді формули: звичний результат навчання «я знаю» змінюється на «я знаю, як це застосувати, я це розумію» [5, с. 4]. Н. Бібік наголошує на необхідності переходу в навчанні «з процесу на результат в діяльнісному вимірі, забезпечення спроможності випускника відповідати новим запитам ринку, мати відповідний потенціал для практичного розв'язання життєвих проблем, пошуку свого «Я» у професії» [1, с. 48]. І. Драч поняття «компетентнісний підхід» розуміє як спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Компетентнісний підхід переміщує акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок в площину формування й розвитку здатності практично діяти і творчо застосовувати набуті знання і досвід у різних ситуаціях [3].

Компетентнісний підхід – це сукупність загальних принципів визначення цілей освіти, відбору змісту освіти, організації освітнього процесу та оцінки освітніх результатів. У цьому аспекті О. Дубасенюк стверджує, що компетентнісний підхід відображає інтегральний прояв професіоналізму, в якому поєднуються елементи професійної і загальної культури, досвіду

фахової діяльності та творчості, що конкретизується у певній системі знань, умінь, готовності до професійного вирішення поставлених завдань.

На переконання Л. Ілійчук, компетентнісний підхід поряд із конкретними знаннями й умінями охоплює здібності, готовність до пізнання, готовність до професійної діяльності, соціальні навички тощо. Усі ці якості формуються в процесі професійної підготовки. Переваги компетентнісної моделі полягають у тому, що вона дає змогу оцінити як знанневу компоненту, так і особистісні зміни фахівця, які відбулись у процесі професійної підготовки [4, с.65]. Ми погоджуємося з думкою Г. Селевко, що компетентнісний підхід означає поступову переорієнтацію домінуючої освітньої парадигми з переважаючою трансляцією знань, формуванням умов для оволодіння комплексом компетентцій, які означають потенціал, здатність випускника до виживання і стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатоаспектного соціально-політичного, ринково-економічного, інформаційно і комунікаційно простору.

Отже, нове бачення процесу оволодіння знаннями, умінями й навичками підвищує актуальність компетентнісного підходу до професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів, адже на першому плані постає не оволодіння вузькопрофесійними знаннями, а вміннями й навичками узагальненої професійної діяльності. Перевага компетентнісного підходу полягає у тому, що він дає змогу оцінити як знанневу компоненту, так і особистісні зміни фахівця, які відбулись у процесі професійної підготовки у закладі вищої освіти.

Основоположним для розробки сучасної концепції компетентнісного підходу в освіті є питання сутності педагогічних понять, які його визначають – «компетенція» і «компетентність». В освітньому просторі, на жаль, дотепер неоднозначно використовують базові поняття компетентнісного підходу, хоча є низка фундаментальних і довідникових джерел щодо тлумачення цієї термінології.

Наведемо визначення термінів, що пропонує сучасний тлумачний словник за редакцією В. Бусела:

– компетенція – добра обізнаність у чомусь; коло повноважень певної організації, установи чи особи; загальна здатність, що базується на знаннях, досвіді, цінностях і здібностях, які набуті завдяки навчанню;

– компетентний – який має достатні знання в певній галузі, добре обізнаний, тямущий; ґрунтується на знанні, кваліфікований; має певні повноваження, повноправний, повновладний;

– компетентність – здатність успішно відповідати на індивідуальні та соціальні потреби, діяти та виконувати поставлені завдання;

– бути компетентним – вміти мобілізувати в даній ситуації здобуті знання і досвід [2, с. 449].

Аналіз термінології компетентнісного підходу дозволив систематизувати визначення понять «компетенція» і «компетентність». *Компетенція* розуміється як коло питань, щодо яких особистість має бути обізнана або певна сфера діяльності, в якій людина повинна володіти компетентністю. *Компетентність* – інтегрована здатність особистості, яка набута у процесі навчання. Вона охоплює: знання, вміння, навички, досвід, цінності та ставлення, які можуть цілісно реалізуватися на практиці, тому компетентність не може бути зведена лише до фактичних знань.

Відтак, компетенція і компетентність – різні поняття. Компетенція – це суспільна норма, вимога, яка включає знання, вміння, навички, способи діяльності, певний досвід. Компетентність – це здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички, способи діяльності, власний досвід у нестандартних ситуаціях з метою розв'язання певних життєво важливих проблем. Компетентність є особистісним утворенням, яке проявляється в процесі активних самостійних дій людини.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На підставі вищезазначеного доходимо висновку, що з позицій компетентнісного підходу рівень освіти визначається здатністю

фахівця вирішувати проблеми різної складності на основі наявних знань та досвіду. Набуття молоддю знань, умінь і навичок, їх трансформація в компетентності сприяє особистісному культурному та професійному розвитку, здатності швидко реагувати на запити часу, можливості знайти своє унікальне місце в соціумі. Це відбувається з появою нової парадигми в освіті – компетентнісного підходу, що моделює цілі та результати освіти. Поняття компетенції та компетентності є ключовими в застосуванні компетентнісного підходу, та оскільки ці категорії досить багатогранні, їх визначення і трактування є предметом постійних

дискусій. Сучасна наука повинна не тільки осмислити дефініції компетентнісного підходу, але і розробити чітку методологію формування та оцінки компетентностей, а також технологію впровадження компетентнісного підходу в систему вищої педагогічної освіти.

Проведене дослідження не вичерпує всієї повноти означеної проблеми. Перспективи наукових розвідок вбачаємо у вивченні зарубіжного досвіду впровадження компетентнісного підходу в системі вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 47 – 52.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001. – 1440 с.
3. Драч І. І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти. Проблеми освіти: Наук. Зб. / Кол.авт. – К.: Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – 2008. – Вип. 57. – С. 44 – 48.
4. Лійчук Л. Компетентнісний підхід у підготовці вчителя початкових класів в контексті розвитку вищої освіти України / Л.Лійчук // Наук. вісн. Чернів. ун-ту: зб. наук. пр. / Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. – Чернівці, 2011. – Вип. 575: Педагогіка та психологія. – С. 64 – 69.
5. Савченко О. Взаємозв'язок ключових і предметних компетентностей у контексті формування у молодших школярів уміння вчитися / О.Савченко // Імідж сучасного педагога. – 2012. – № 6. – С. 3 – 6.

References

1. Bibik N.M. Kompetentnisnyy pidkhd: refleksyvnyy analiz zastosuvannya / N. M. Bibik // Kompetentnisnyy pidkhd u suchasniy osviti: svitovyy dosvid ta ukrayinski perspektivy [Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]. – K.: «K.I.S.», 2004. – S. 47-52.
2. Velykyy tлумачnyy slovnyk suchasnoyi ukrayinskoyi movy / Uklad. i holov. red. V. T. Busel [Great explanatory dictionary of contemporary Ukrainian language]. – K.: Irpin: VTF «Perun», 2001. – 1440 s.
3. Drach I. I. Kompetentnisnyy pidkhd yak zasib modernizatsiyi zmistu vyshchoyi osvity. Problemy osvity: Nauk. Zb. / Kol.avt. – K.: Instytut innovatsiynykh tekhnolohiy i zmistu osvity MON Ukrayiny [Competency approach as a means of modernizing the content of higher education. Problems of Education: Science.]. – 2008. – Vyp. 57. – S. 44-48.
4. Liychuk L. Kompetentnisnyy pidkhd u pidhotovtsi vchytelya pochatkovykh klasiv v konteksti rozvytku vyshchoyi osvity Ukrayiny / L.Liychuk // Nauk. visn. Cherniv. un-tu: zb. nauk. pr. / Cherniv. nats. un-t im. Yuriya Fedkovycha [Competent approach in the preparation of elementary school teachers in the context of the development of higher education in Ukraine] – Chernivtsi, 2011. – Vyp. 575: Pedahohika ta psykholohiya. – S. 64-69.
5. Savchenko O. Vzayemozvyazok klyuchovykh i predmetnykh kompetentnostey u konteksti formuvannya u molodshykh shkolyariv umynnya vchytysya / O.Savchenko // Imidzh suchasnoho pedahoha [interconnection of key and substantive competencies in the context of forming the ability to study at junior pupils] – 2012. – № 6. – S. 3 – 6.

В статті піднімається питання компетентнісного підходу в освіті. На основі аналізу наукової літератури визначено стан досліджуваної проблеми в педагогічній теорії та практиці; обзначено теоретико-методологічні основи компетентнісно орієнтованого освіти; обобщено погляди учених стосовно трактування понять «підхід», «компетентнісний підхід», «компетенція», «компетентність» в світлі сучасної освітньої парадигми, визначено суттєвий зміст, взаємозв'язок і характер цих понять; акцентовано увагу на важливості компетентнісного підходу в підготовці майбутнього вчителя початкових класів.

Ключевые слова: *підхід, компетентнісний підхід, компетенція, компетентність, майбутній вчитель початкових класів, професійна підготовка, освітня парадигма.*

Solving the new challenges faced by the system of higher education has posed the problem of qualitative future specialists' training as one of the priority. The need to solve this problem has actualized the idea of a competent approach to teacher training, it has opened new opportunities for choosing the most competent paradigm as a basis to improve the quality of education, ensuring the systematic training of graduates, and forming their readiness to successful professional functions. It has been established that the general idea of a competent approach is competently oriented education, which aims at the complex acquisition of knowledge and methods of practical activity, through which a person successfully implements himself in various fields of life. Competent approach has moved the emphasis from the process of accumulation normatively defined knowledge, skills and abilities into the sphere of formation and development of the ability to practical activity and creative apply the acquired knowledge and experience in different situations. It has been proved that the conception of competence and competency are main in the application of the competence approach, and these categories are quite diverse, their definition and interpretation is the subject of constant discussions. Modern science should not only comprehend and evaluate the definitions of a competent approach, but also to develop clear methodology for the formation and assessment of competencies, and the technology of introducing a competency approach in the system of higher pedagogical education. According to the analysis of scientific literature, the author of the article has stated the problem under investigation in the pedagogical theory and practice; outlined theoretical and methodological principles of competence-oriented education; generalized views of scientists on the interpretation of the conceptions of "approach", "competence approach", "competence", "competency" in the light of the modern educational paradigm, defined the essential content, interconnections and the nature of these conceptions; the emphasis has been placed on the importance of a competent approach in the preparation of a future teacher of primary school.

Key words: *approach, competency approach, competence, competency, future teacher of primary school, professional training, educational paradigm.*

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>